

~~3700~~ 38
5848.

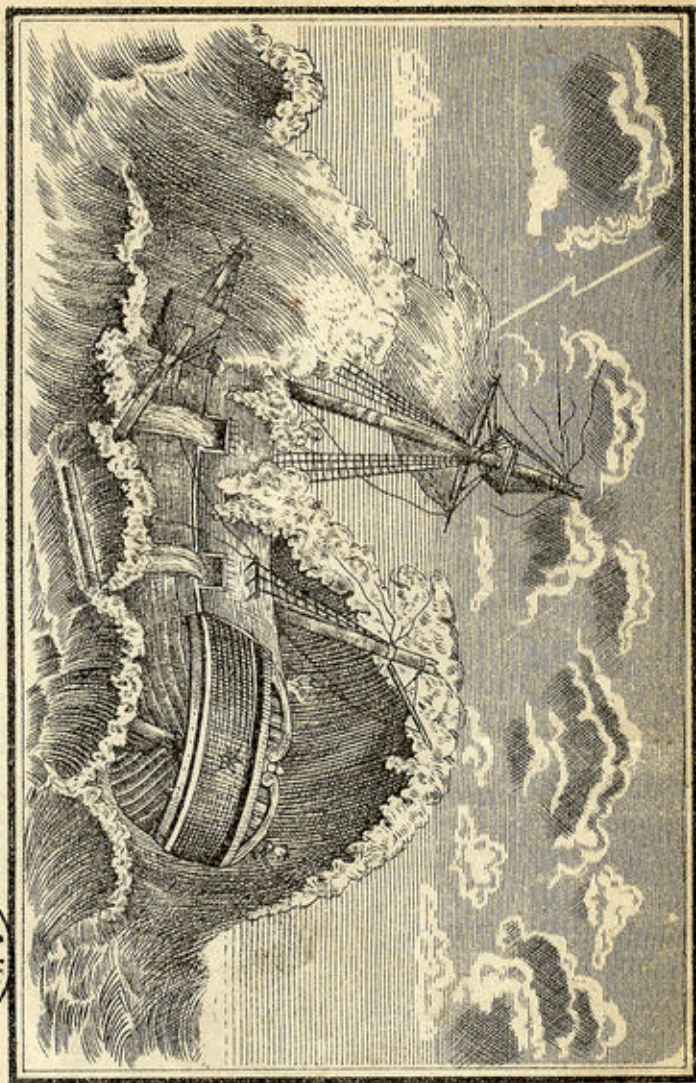
1874.

Keiserliku Arealiku
Rm-kogu kink. 1916.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

38222

Õhupuhkajate ühingu

Gesti-maa-rahwa K a l e n d e r

ehf

Täht-Kamat

1874

aasta peale pärrast meie

Issanda Jeesuse Kristuse

sündimist.

Sel aastal on 365 päawa.

Keiserliku Aualiku
Rm-kogu kink. 1916.
Tallinnas,

trükitud Lindworsi pärrijate kirjade ja kuluga.

Märkide seletus.

- Noor-kuu. ☉ Täis-kuu.
 D Esmene weerand. C Wiimne weerand.
 e. l. enne lõunat. — p. l. pärast lõunat.
 P. Püha. — p. pärast ehk päew.

Alasta muutmised.

- Rehwade** hakkab 8. Paastu-kuu päawal kellu 8 p. lõunat.
 Siis on päaw ja õ ühhe pikkused.
Sui hakkab 9. Jaani-kuu päawal kellu 4 p. l. Siis on
 meil kõige pikem päaw.
Süggise hakkab 11. Mihkli-kuu päawal kellu 6 e. lõunat.
 Siis on jälle päaw ja õ ühhe pikkused.
Salwe hakkab 10. Jõulu-kuu päawal kellu 0 e. lõunat.
 Siis on meil kõige lühhem päaw.

Jõulu ja Wastla-päawa wahhel on 7 nädalat.

Päawa ja Kuu-warjutamised.

Sel 1874 aastal on kaks päawa- ja kaks kuu-warjutamised,
 agga Tallinnas on enne üks päawa-warjutamine nähtu 28
 Mihkli-kuu päaw. kellu 10, 46 minutit ja seisab kellu 1,
 22 minutit.

Дозволено цензурою.
 Ревель, 28. Сентября 1873.

Alastaid arwatakse tänawu:

	Alastat.
Mailma loomisest	5823
Jesuse Kristuse sündimisest	1874
Tartu linna ülesehitamisest	844
Ristiuse Riamaale tulemisest	683
Tallinna ülesehitamisest	655
Pernu linna alustamisest	619
Raamatude trükimise hakatusest	434
Luteruse õige usu üleswõtmisest	357
Lindworsi trükimaja hakatusest	266
Wanast karkust	217
Wäe Prandenburgi minemisest	196
Toompää ärapõlemisest	190
Suurest näljast Ria- ja Tallinna maal	179
Peeterburgi linna ülesehitamisest	171
Teisest karkust	164
Meie Maa Wene-riigi walitsuse alla saamisest	164
Tartu suure kooli alustamisest	72
Uute röögidest panemisest	71
Prantsuse Moskwas olemisest	62
Cesti-maa priuse kuulutusest	57
Meie suure Keisri Herrra Aleksandri II. sündim...	56
Ria-maa priuse kuulutusest	55
Jumalateenistusest uue kiriku-seaduse järel	40
Krimi sõda hakatusest	20
Meie Keisri Herrra Aleksandri II. walitsuse hak...	19
Wiimsest hinge kirjutusest	16
Wene-maa priuse kuulutusest	13

Neäri pääw. — Kristusse ümberseikamisest. Luk. 2, 21.

1 Teisip.	Neäri pääw	Külmad päwad.
2 Restnäd.	Nabel, Set	
3 Neljasp.	Genof	
4 Reede	Metusala	
5 Laupäaw	Simeon	

Pühap. p. Neäri p. — Kristusse ristimisest. Matt. 3, 13—17.

6 Pühap.	3 Kuninga P.	 9, 39 e. l.
7 Esmasp.	Juljanus	
8 Teisip.	Erart	
9 Restnäd.	Peatus	
10 Neljasp.	Paawli pw.	
11 Reede	Erwaim	Seitlit ilm.
12 Laupäaw	Rein	

1 P. p. 3 R. P. — Jeesus 12 aastat wana. Luk. 2, 41—52.

13 Pühap.	Hilarius	 2, 22 e. l.
14 Esmasp.	Robert	
15 Teisip.	Tiidrik	Tuult.
16 Restnäd.	Kiispert	

17 Neljasp.	Tönisse pw.	Tuult.
18 Reede	Alfel	
19 Laupäaw	Saara	

2 P. p. 3 R. P. — Pulmad Kaana linnas. Joän. 2, 1—11.

20 Pühap.	Waab. Seb.	 1, 15 p. l.
21 Esmasp.	Neetu	
22 Teisip.	Madlena	Lumme- saddo.
23 Restnäd.	Lotta	
24 Neljasp.	Timoteus	
25 Reede	Paawli ümb.	
26 Laupäaw	Polikarpus	

9 P. e. R. ül. P. — Wina-mäest. Matt. 20, 1—16.

27 Pühap.	Krisostomus	 6, 18 p. l.
28 Esmasp.	Karel	
29 Teisip.	Samuel	Wilu ilm.
30 Restnäd.	Adelgund	
31 Neljasp.	An	

Isel selle kuu pw. tõuseb päike l. kahheksa 50 minutit, ja weereb alla l. kolm 29 minutit. — 11mal tõuseb päike l. kahheksa 33 minutit, ja weereb alla l. kolm 52 minutit. — 21mal tõuseb päike l. kahheksa 11 minutit, ja weereb alla l. nelli 18 minutit.

1 Reede	Pirita	Tuist.
2 Laupääv	Küünla pw.	

8 Pühha e. Kr. ül. Pühha. — Külwaja. Luf. 8, 4—15.

3 Pühap.	Hanna	 8, 54 p. l.
4 Esmasp.	Beronika	
5 Teisip.	Agata	Heitlit ilm.
6 Keitnäd.	Toora	
7 Neljasp.	Rikard	
8 Reede	Salomon	
9 Laupääv	Apollonia	

Paasto Pühha. — Pime tee ääres. Luf. 18, 31—43.

10 Pühap.	Kolastika	 12, 25 p. l.
11 Esmasp.	Cedu	
12 Teisip.	Wastla pääw	Selged ilm. ja parras külm.
13 Keitnäd.	Tuhka pääw	
14 Neljasp.	Walentin	
15 Reede	Wauстина	
16 Laupääv	Jula	

1 P. Paastus.	Kristust kiusatakse. Matt. 4, 1—11.	
17 Pühap.	Konstantin	Behmed
18 Esmasp.	Konfordia	 7, 1 e. l.
19 Teisip.	Sim. Apost.	
20 Keitnäd.	Palwe pääw	ilmad ja
21 Neljasp.	Iesaias	
22 Reede	Peetri pw.	
23 Laupääv	Mina	

2 P. Paastus.	Kananee maa naene. Matt. 15, 21—28.	
24 Pühap.	Madisse pw.	lummesaddo.
25 Esmasp.	Wiktor	
26 Teisip.	Nestor	 11, 13 e. l.
27 Keitnäd.	Leander	
28 Neljasp.	Iustus	

Isel selle fuu päwal tõuseb päike f. seitse 46 minutit, ja weereb alla f. nelli 46 minutit. — 11mal tõuseb päike f. seitse 19 minutit, ja weereb alla f. wiis 11 minutit. — 21mal tõuseb päike f. kuus 49 minutit, ja weereb alla f. wiis 34 minutit.

1 Reede	Albinus	Ruiv
2 Laupääd	Medea	
3 P. Paast. — Kristus ajab kuratid välja. Luf. 11, 14—28.		
3 Pühap.	Runikunde	
4 Esmasp.	Adrian	kilm.
5 Teisp.	Angelus	
6 Keisnäd.	Kotwrid	 6, 41 e. l.
7 Neljasp.	Perpetua	
8 Reede	Pööripw.	
9 Laupääd	Prudentius	Pehme
4 P. Paastus — Kristus sööda 5000 meest. Joan. 6, 1—15.		
10 Pühap.	Mikens	
11 Esmasp.	Konstantin	ilm.
12 Teisp.	Kreefor	
13 Keisnäd.	Ernst	 0, 10 e. l.
14 Neljasp.	Safarjas	
15 Reede	Matilde	Tult.
16 Laupääd	Aleksander	

5 P. Paastus. — Jesus kiirwidega wiisatud. Joan. 8, 46—59.		
17 Pühap.	Truta	Weider ilm.
18 Esmasp.	Kabriel	
19 Teisip.	Josep	 0, 58 e. l.
20 Keisnäd.	Olga	
21 Neljasp.	Pent	
22 Reede	Kawael	
23 Laupäaw	Tiits	
6 P. Paastus. — Kristusse sisesõitmine. Matt. 21, 1—9.		
24 Pühap.	Palmi püha.	Ilm
25 Esmasp.	P. Maarja pw.	
26 Teisip.	Manuel	 11, 59 p. l.
27 Keisnäd.	Kustaw	
28 Neljasp.	Suur Neljasp.	pörab.
29 Reede	Suur Reede	
30 Laupäaw	Adonius	
R. üll. P. — Kristusse ülestõusmine. Mark. 16, 1—8.		
31 Pühap.	1 Ülestõus. P.	Pehmed
Ijel selle kuu p. tõuseb päike k. kuus 22 minutit, ja weereb alla k. wiis 59 minutit. — 11mal tõuseb päike k. wiis 56 minu- tit, ja weereb alla k. kuus 22 minutit. — 21mal tõuseb päike k. wiis 22 minutit, ja weereb alla k. kuus 46 minutit. —		

Isel selle kuu p. tõuseb päike k. kuus 22 minutit, ja weereb alla k. wiis 59 minutit. — 11mal tõuseb päike k. wiis 56 minutit, ja weereb alla k. kuus 22 minutit. — 21mal tõuseb päike k. wiis 22 minutit, ja weereb alla k. kuus 46 minutit. —

1 Esmasp.	2 Ülestõus. P.	ilmad
2 Teisip.	Paulina	
3 Kolmnäd.	Werdinand	 3, 31 p. l.
4 Neljasp.	Ambrosius	
5 Reede	Matfim	
6 Laupääv	Rõlestin	

1 P. p. üll. P. — Kinnipandud ukseid. Joan. 20, 19—31.

7 Pühap.	Aron	ja
8 Esmasp.	Liborius	
9 Teisip.	Bogislaus	 1, 43 p. l.
10 Kolmnäd.	Esekiel	
11 Neljasp.	Leo	
12 Reede	Julius	
13 Laupääv	Justinus	lund.

2 P. p. üll. P. — Sea karjane. Joan. 10, 12—16.

14 Pühap.	Rünni pääw	Wihma
15 Esmasp.	Olimpia	
16 Teisip.	Karisius	saddo.
17 Kolmnäd.	Rudolw	

18 Neljasp.	Walerian	 5, 49 p. l.
19 Reede	Timon	
20 Laupääv	Jakobina	

3 P. p. üll. P. — Ürikesse aja pärrast. Joan. 16, 16—23.

21 Pühap.	Adolarius	Selged
22 Esmasp.	Rajus	ilmad.
23 Teisip.	Jürri pääw	
24 Kolmnäd.	Albert	 8, 51 e. l.
25 Neljasp.	Markussepw.	
26 Reede	Esefias	
27 Laupääv	AnastasiuS	

4 P. p. üll. P. — Kristuse äraminemiseft. Joan. 16, 5—15.

28 Pühap.	Witalis	Tuult.
29 Esmasp.	Reimund	
30 Teisip.	Grastus	

Isel selle kuu pw. tõuseb päike k. nelli 54 minutit, ja weereb alla k. seitse 9 minutit. — 11mal tõuseb päike k. nelli 26 minutit, ja weereb alla k. seitse 34 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kolm 59 minutit, ja weereb alla k. seitse 55 minutit.

1	Refnäd.	Wölbri pw.	Wilsu
2	Neljasp.	Sigismund	
3	Reede	† Leidmise pw.	10, 56 p. l.
4	Laupääv	Wlorian	

5 P. p. üll. P. — Öigest pallumisest. Joan. 16, 23—30.

5	Pühap.	Rotard	
6	Ösmasp.	Susanna	
7	Teisip.	Ulrika	ilm.
8	Refnäd.	Tanislauß	
9	Neljasp.	Taewa min. p.	
		Suur † pääv	
10	Reede	Rordian	
11	Laupääv	Pantratsius	4, 59 e. l.

6 P. p. üll. P. — Rõõmustajast waimust. Joan 15, 26—16, 4.

12	Pühap.	Henriete	
13	Ösmasp.	Serwatsius	Sojad
14	Teisip.	Kristjaan	
15	Refnäd.	Sohwi	
16	Neljasp.	Peregrinus	ilmad.
17	Reede	Anton	

18	Laupääv	Cerif	Wihm.
----	---------	-------	-------

Nelli Püha. — Püha Waimust. Joan. 14, 23—31.

19	Pühap.	Nelli püha 1 pw.	8, 25 e. l.
20	Ösmasp.	Nelli püha 2 pw.	
21	Teisip.	Pontufina	
22	Refnäd.	Mili	Ilusad
23	Neljasp.	Tesiderius	
24	Reede	Öster	ilmad.
25	Laupääv	Urbanus	

Kolmaino Jummal P. — Jeesus ja Nikodemus. Joan. 3, 1-15.

26	Pühap.	Eduard	2, 57 p. l.
27	Ösmasp.	Ludolw	
28	Teisip.	Willem	Mürriß-
29	Refnäd.	Mart	tamisfed.
30	Neljasp.	Wigand	
31	Reede	Petronella	

Isel selle kuu pw. tõuseb päike k. kolm 35 minutit, ja weereb alla k. kahheksa 19 minutit. — 11mal tõuseb päike k. kolm 13 minutit, ja weereb alla k. kahheksa 42 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kaks 57 minutit, ja weereb alla k. üheksa.

1 Laupääv	Kotsalt	Wihm.
1 P. p. 3. a. J. P. —	Rikas mees ja Laatsarus. Lut. 16, 19—31.	
2 Pühap.	Martellus	8, 31 e. l.
3 Esmasp.	Emma	
4 Teisip.	Tarius	
5 Keisnäd.	Poniatius	Selged
6 Neljasp.	Artemius	
7 Reede	Eufretia	ilmad
8 Laupääv	Medardus	
2 P. p. 3. a. J. P. —	Suurest õhtu söömaajast. Lut. 14, 16—24.	
9 Pühap.	Pitkem pw.	9, 40 p. l.
10 Esmasp.	Hans	
11 Teisip.	Parnabas	ja
12 Keisnäd.	Pasilides	
13 Neljasp.	Tobias	
14 Reede	Tetlow	sojad.
15 Laupääv	Wiidi pw.	
3 P. p. 3. a. J. P. —	Ärakadunud lambast. Lut. 15, 1—10.	
16 Pühap.	Justina	Heitlit

17 Esmasp.	Nikander	8, 27 p. l.
18 Teisip.	Homerus	
19 Keisnäd.	Kerwafius	Sojad
20 Neljasp.	Wlorentin	päwad.
21 Reede	Rael	
22 Laupääv	Karolina	
4 P. p. 3. a. J. P. —	Olge armuliseb. Lut. 6, 36—42.	
23 Pühap.	Pasilius	
24 Esmasp.	Jaani pääv.	7, 40 p. l.
25 Teisip.	Webronia	
26 Keisnäd.	Jeremias	Heitlit
27 Neljasp.	Eadislauß	
28 Reede	Josua	ilm.
29 Laupääv	Peetri Paw.p.	
5 P. p. 3. a. J. P. —	Rohke kallasaaf. Lut. 5, 1—11.	
30 Pühap.	Villa	Selged

Isel selle kuu pw. tõuseb päike l. kaks 46 minutit, ja weereb alla l. ühheksa 14 minutit. — 11mal tõuseb päike l. kaks 45 minutit, ja weereb alla l. ühheksa 19 minutit. — 21mal tõuseb päike l. kaks 52 minutit, ja weereb alla l. ühheksa 15 minutit.

1 Esmasp.	Teobald	 6, 7 p. l.
2 Teisip.	Heina M. pw.	
3 Restnäd.	Kornelius	
4 Neljasp.	Ulrik	
5 Reede	Anselm	
6 Laupääv	Sektor	

6 P. p. 3 a. J. P. — Wariseride õigusest. Matt. 5, 20 - 26.

7 Pühap.	Demetrius	ja
8 Esmasp.	Kilian	
9 Teisip.	Kirillus	 3, 11 p. l.
10 Restnäd.	7 Wenda	
11 Neljasp.	Cleonora	sojad.
12 Reede	Hindrek	
13 Laupääv	Marreta pw.	

7 P. p. 3 a. J. P. — 4000 meest sõõdetakse. Mark. 8, 1-9.

14 Pühap.	Ponawent	Wihm.
15 Esmasp.	Apost. jäg.	
16 Teisip.	August	
17 Restnäd.	Aleksius	

6, 22 e. l.

18 Neljasp.	Rosina	Mürri-
19 Reede	Widrika	
20 Laupääv	Elias	

8 P. p. 3 a. J. P. — Walle prohwetitest. Matt. 7, 15-23.

21 Pühap.	Daniel	taminne
22 Esmasp.	Maarja Mad.	
23 Teisip.	Oskar	 0, 26 e. l.
24 Restnäd.	Kristina	
25 Neljasp.	Jakobi pw.	ja
26 Reede	Anu	
27 Laupääv	Marta	

9 P. p. 3 a. J. P. — Ülekõhtune majapidaja. Luk. 16, 1-9.

28 Pühap.	Plato	weikene
29 Esmasp.	Olawi pw.	
30 Teisip.	Abdon	 5, 39 e. l.
31 Restnäd.	Kristwrid	

Isel selle kuu pw. tõuseb päike k. kolm 7 minutit, ja weereb alla k. ühheksa 3 minutit. — 11mal tõuseb päike k. kolm 26 minutit, ja weereb alla k. kahheksa 45 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kolm 48 minutit, ja weereb alla k. kahheksa 23 minutit.

1 Neljasp.	Peetri wang.	wihm.
2 Reede	Hannibal	
3 Laupäaw	Gleasar	

10 P. p. 3a. J. P. — Jerusalema ärrarikmisesest. Luf. 19, 41-48.

4 Pühap.	Tominitus	Seitlikud
5 Esmasp.	Oswald	
6 Teisip.	Krist. ärrasf.	
7 Restnäd.	Mline	 8, 32 e. l.
8 Neljasp.	Kerhard	
9 Reede	Romanus	
10 Laupäaw	Lauritse pw.	päwad.

11 P. p. 3a. J. P. — Wariserist ja tõlnerist. Luf. 18, 9-14.

11 Pühap.	Herm	Wihm
12 Esmasp.	Klaara	
13 Teisip.	Ellu	
14 Restnäd.	Eusebius	 3, 8 p. l.
15 Neljasp.	Ruffi M. pw.	
16 Reede	Izaak	
17 Laupäaw	Wilibald	ja

12 P. p. 3a. J. P. — Kurdist ja keeletumast. Mark. 7, 31-37.

18 Pühap.	Leno	tuul.
19 Esmasp.	Seebald	
20 Teisip.	Pärnard	
21 Restnäd.	Rut	 6, 33 e. l.
22 Neljasp.	Wilibert	
23 Reede	Sakeus	
24 Laupäaw	Pärtli pw.	Sojad

13 P. p. 3a. J. P. — Preestrist ja Lewitiist. Luf. 10, 23-37.

25 Pühap.	Ludwi	päwad.
26 Esmasp.	Jrenäus	
27 Teisip.	Kebhard	
28 Restnäd.	Augustin	 7, 50 p. l.
29 Neljasp.	Joan. huk.	
30 Reede	Benjamin	
31 Laupäaw	Rebekka	Wihm.

Isel selle kuu pw. tõuseb päike l. nelli 9 minutit, ja weereb alla l. seitse 59 minutit. — 11mal tõuseb päike l. nelli 36 minutit, ja weereb alla l. seitse 27 minutit. — 21mal tõuseb päike l. nelli 58 minutit, ja weereb alla l. uus 58 minutit.

14 P. p. 3 a. J. P. — Kümnest piddalitöbiseft. Luk. 17, 11—19.

1 Pühap.	Ekidius	
2 Esmasp.	Eisa	Head
3 Teisip.	Reinard	
4 Keßknäd.	Rai	ilmad.
5 Neljasp.	Moses	
6 Reede	Magnus	
7 Laupäaw	Regina	 0, 14 e. l.

15 P. p. 3 a. J. P. — Mammonast. Matt. 6, 24—34.

8 Pühap.	Maarja sünd.	
9 Esmasp.	Bruno	Wihma
10 Teisip.	Eina	
11 Keßknäd.	Pööri pw.	saddu.
12 Neljasp.	Sirus	
13 Reede	Amatus	 11, 45 p. l.
14 Laupäaw	+ üllendam.	

16 P. p. 3 a. J. P. — Rainsi linna surmuf. Luk. 7, 11—17.

15 Pühap.	Nikodemus	
16 Esmasp.	Leontina	Willud

17 Teisip.	Josepina	
18 Keßknäd.	Kotlob	ilmad.
19 Neljasp.	Werner	
20 Reede	Waußta	 3, 17 p. l.
21 Laupäaw	Matteuse pw.	

17 P. p. 3 a. J. P. — Weetöbiseft. Luk. 14, 1—11.

22 Pühap.	Moorits	
23 Esmasp.	Osea	Tuult
24 Teisip.	Joan. jaam.	
25 Keßknäd.	Aleowas	ja
26 Neljasp.	Joan. öpet.	
27 Reede	Adolw	
28 Laupäaw	Wentfel	 12, 41 p. l.

18 P. p. 3 a. J. P. — Suurem käß. Matt. 22, 34—46.

29 Pühap.	Mihkli pw.	wihma.
30 Esmasp.	Hironimus	

Isel selle kun pw. tõuseb päike f. wiis 24 minutit, ja weereb alla f. kuus 27 minutit. — 11mal tõuseb päike f. wiis 47 minutit, ja weereb alla f. wiis 56 minutit. — 21mal tõuseb päike f. kuus 11 minutit, ja weereb alla f. wiis 26 minutit.

1 Teisip.	Leikuse püha	
2 Restnäd.	Woldemar	Willud
3 Neljasp.	Jairus	
4 Neede	Prants	ilmad.
5 Laupääm	Wridebert	
19 P. p. 3 a. J. P. — Alwatud inimiseft. Matt. 9, 1—8.		
6 Pühap.	Luisa	 3, 8 p. 1.
7 Esmasp.	Mali	
8 Teisip.	Tomasia	
9 Restnäd.	Tionisius	Wihma
10 Neljasp.	Arwid, Mai	
11 Neede	Burkard	ja
12 Laupääm	Walwrid	
20 P. p. 3 a. J. P. — Pulma riidest. Matt. 22, 1—14.		
13 Pühap.	Teresia	 9, 0 e. 1.
14 Esmasp.	Kalikstus	
15 Teisip.	Heddo	rahhe
16 Restnäd.	Kallus	
17 Neljasp.	Leonhart	saddu.

18 Neede	Lukase pw.	Pilwes
19 Laupääm	Lutsius	
21 P. p. 3 a. J. P. — Kunninga mehe pojast. Joan. 4, 47—54.		
20 Pühap.	Euteruse usu öiendam. P.	 3, 39 e. 1.
21 Esmasp.	Ursel	
22 Teisip.	Kordula	
23 Restnäd.	Sewerin	ja umne
24 Neljasp.	Salome	
25 Neede	Krispin	ilm.
26 Laupääm	Amandus	
22 P. p. 3 a. J. P. — Karmwalast jallaseft. Matt. 18, 23—35.		
27 Pühap.	Kapitolin	
28 Esmasp.	Simon Jud.	 7, 13 e. 1.
29 Teisip.	Engelhard	Selged
30 Restnäd.	Absalon	
31 Neljasp.	Wolfgang	ilmad.
Ijel selle kuu pw. tõuseb päike k. kuus 34 minutit, ja weereb alla k. nelli 57 minutit. — 11mal tõuseb päike k. kuus 59 minutit, ja weereb alla k. nelli 29 minutit. — 21mal tõuseb päike k. seitse 25 minutit, ja weereb alla k. nelli 2 minutit.		

1 Reede	Pühade pw.	Pilwseed
2 Laupääm	Hingede pw.	

23 P. p. 3 a. J. P. — Kohto rahhast. Matt. 22, 15—22.

3 Pühap.	Kotlip	külwad
4 Esmasp.	Ot	
5 Teisip.	Plandina	
6 Restnäd.	Käspär	ilmad.
7 Neljasp.	Baltasar	
8 Reede	Klaudius	
9 Laupääm	Joobst	

24 P. p. 3 a. J. P. — Jäiri tütreft. Matt. 9, 18—26.

10 Pühap.	Mart. Lutter	7, 13 p. l.
11 Esmasp.	Mart. Piisk.	
12 Teisip.	Jonas	
13 Restnäd.	Arkadius	Tuisf
14 Neljasp.	Pridif	
15 Reede	Leopold	
16 Laupääm	Otomar	ja

25 P. p. 3 a. J. P. — Hirmsa ärrakautamise tööst. Matt. 24, 15—26.

17 Pühap.	Alwens	form.
-----------	--------	-------

18 Esmasp.	Ezra	8, 8 p. l.
19 Teisip.	Liisbet	
20 Restnäd.	Amos	
21 Neljasp.	Maarja ohw.	Lumme jaddu.
22 Reede	Setfilia	
23 Laupääm	Klement	

26 P. p. 3 a. J. P. — Wiimsesf koshust. — Matth. 25, 31—46.

24 Pühap.	Surn. mäl. p.	Pehme
25 Esmasp.	Kadrina p.	
26 Teisip.	Konrad	
27 Restnäd.	Jetta	1, 45 e. l.
28 Neljasp.	Künter	
29 Reede	Gwert	
30 Laupääm	Andrese pw.	ilm.

Iset selle kuu pw. tõuseb päike k. seitse 52 minutit ja weereb alla k. kolm 37 minutit. — 11mal tõuseb päike k. kahheksa 18 minutit, ja weereb alla k. kolm 14 minutit. — 21mal tõuseb päike k. kahheksa 39 minutit, ja weereb alla k. kolm 1 minutit.

1 Kr. tulem. P. — Kristusse siia seoitmine. Matt. 21, 1—9.

1 Pühap.	Arend	Külm.
2 Esmasp.	Kandidus	
3 Teisip.	Taali	 2, 3 p. l.
4 Restnäd.	Parbo	
5 Neljasp.	Sabina	Lumme
6 Reede	Niggola pw.	
7 Laupääv	Antonia	

2 Kr. tulem. P. — Tähhed enne wiimist pääwa. Luf. 21, 25—36.

8 Pühap.	Maarja saam.	saddu.
9 Esmasp.	Joahim	
10 Teisip.	Lühhem pääv	 6, 35 e. l.
11 Restnäd.	Elis	
12 Neljasp.	Ottilia	Pehmed
13 Reede	Lutfia	
14 Laupääv	Nikasiüs	

3 Kr. tulem. P. — Joannis wangi tornis. Matt. 11, 2—10.

15 Pühap.	Johanna	ilmad.
16 Esmasp.	Albina	

17 Teisip.	Ignatius	 4, 15 p. l.
18 Restnäd.	Kristow	
19 Neljasp.	Lot	Luiſt.
20 Reede	Abraham	
21 Laupääv	Tooma pw.	

4 Kr. tul. P. — Joannesse tunnistus. Joan. 1, 19—28.

22 Pühap.	Peata	Kuiw
23 Esmasp.	Tagobert	
24 Teisip.	Adam, Gewa	külm.
25 Restnäd.	Jõulu 1 Püha	
26 Neljasp.	Jõulu 2 Püha	 8, 20 p. l.
27 Reede	Joan. Ewang.	
28 Laupääv	Süüta laste pw.	Range

Püh. p. Jõulu. — Jummeks-pannemisest. Luf. 2, 33—40.

29 Pühap.	Noa	külm.
30 Esmasp.	Taawet	
31 Teisip.	Silwester	

Isel selle kuu pw. tõuseb päike k. kahheksa 53 minutit, ja weereb alla k. kaks 56 minutit. — 11mal tõuseb päike k. ühheksa 1 minut, ja weereb alla k. kaks 58 minutit. — 21mal tõuseb päike k. ühheksa 3 m. ja weereb alla k. kolm 7 m.

Postide minnemine ja tullemine

Kubermangu posti-kontoris Tallinnas.

Postid lähwad Peterburri: igapäaw mis feik ramatut ja pakkid wiivad, kello 10, 18 minuti õhto; Baltiski igga päaw 9, 5 hom.; Riga ülle Perno: Esmasp. ja Neljasp. 12 l. a., Riga: ilma rahhata ramatut, Neede 10 õhto; Plesko: ülle Paide, keln. ja laup. 2 p. l.; Paide: Esmasp. 2 p. l.; Sapsalo: Teisp., Neljasp. ja Laup. 1; Wirtso (Werder) ilma rahhata ramatut, igga Teisp., Keln. ja Laup. 1 l. a. — Postid tulleswad igga päaw Peterburrist, mis feik ramatut ja pakkid toowad 8, 23 hom.; Baltiskist: igga päaw 8, 57 õhto; Riast ülle Perno: igga Neljasp. ja Pühhap. 10 hom.; Riast tulleswad postid, mis ilma rahhata ramatut toowad, igga Teisp. 10 hom.; Plesko-linnast ülle Paide: igga Teisp. ja Neede 4, 15 p. l.; Paidest tulleswad Postid, mis feik ramatut ja pakkid toowad, igga Pühhap. 3, 15 p. l.; Sapsalust: igga Teisp., Neljasp. ja Laup. 7 hom. ja Wirtso Jaama peält need postid, mis ilma rahhata ramatut toowad, igga Teisp., Neljasp. ja Laup. 7 hom.

Kroonupühhad,

mis ue kiriku seaduse järele ka Maakirikutes nenda kui Paastu jutluse pääwad tulewad pidada:

- 1) Künla-kun 19. p. Meie suure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi walitsuse hakatuse pääw.
- 2) Künla-kun 26. p. Tsesarewitsi Suurewürsti Aleksander Aleksandrowitsi, Weneriigi aujärje päris pärija sündimise pääw.
- 3) Jüri-kun 17. p. Meie suure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi sündimise pääw.

- 4) Heina-kun 22. p. Meie suure Keisri Pröua Maria Aleksandrowna ning suure aujärje päria Pröua Maria Weodorowna nime pääw.
- 5) Heina-kun 27. p. Meie suure Keisri Pröua Maria Aleksandrowna sündimise pääw.
- 6) Teikuse-kun 26. p. Meie suure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi ja tema abitaasa kroonimise pääw.
- 7) Teikuse-kun 30. p. Meie suure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi ja Tsesarewitsi Suurew. Aleksander Aleksandrowitsi, Wene-riigi aujärje päris pärija nime p.

Keisri Herra Suugelts.

Aleksander II. Nikolajewits, kõige Wene-riigi walitseja ja Keiser, Pohla-maa Kuningas j. n. e., s. 17. Jüri-k. p. 1818. Maria Aleksandrowna, Keisri Pröua, Hesseni Printsjes, sünd. 27. Heina-kun pääwal 1824.

Nende lapsed:

- 1) Aleksander Aleksandrowits, Tsesarewits, Suurwürst ja Wene-riigi aujärje päris pärija, s. 26. Künla-k. p. 1845. Temma Pröua Maria Weodorowna, Tani ma Printsjes sünd. 14mal Talwe-kun pääwal 1847.

Nende lapsed:

- 1) Nikolai Aleksandrowits, Suurw. sünd. 6. Lehe-k. p. 1868.
- 2) Georg Aleksandrowits, Suurw. sünd. 27. Jüri-kun p. 1871.
- 3) Wladimir Aleksandrowits, Suurwürst, sündinud 10. Jüri-kun pääwal 1847.
- 4) Aleksei Aleksandrowits, Suurwürst, sünd. 2. Märi-kun pääwal 1850.
- 5) Maria Aleksandrowna, Suurwürsti Printsjes, sündinud 5. Wiina-kun pääwal 1853.
- 6) Sergei Aleksandrowits, Suurw., s. 29. Jüri-kun p. 1857.
- 6) Paul Aleksandrowits, Suurw., s. 21. Märi-kun p. 1860.

Keisri herra mennad ja öed:

- 1) Konstantin Nikolajewits, Suurw., f. 9. Mihkli-l. p. 1827.
Tema Pröua Aleksandra Josepowna, Saksen-Altenburgi Printsjes, sündinud 26. Jaani-kuu pääwal 1830.

Nende lapsed, Suurwürstid:

- Nikolai Konstantinowits, sünd. 2. Künla-kuu p. 1850.
Olga Konstantinowna, sünd. 22. Leikuse-l. p. 1851, laulatati 15. Oktobri-kuu pääwal 1867, Kreka-Nigi Kuninga Georgiose pröuaks.
- Beera Konstantinowna, sünd. 4. Künla-kuu p. 1854.
Konstantin Konstantinowits, f. 10. Leikuse-kuu p. 1858.
Imitri Konstantinowits, sünd. 1. Jaani-kuu p. 1860.
Wjateslaw Konstantinowits, f. 1. Heina-kuu p. 1862.
- 2) Nikolai Nikolajewits, Suurw., f. 27. Heina-kuu p. 1831.
Tema Pröua Aleksandra Petrowna, Holstein-Oldenburgi Printsjes, sündinud 21. Lehe-kuu pääwal 1838.

Nende lapsed:

- Nikolai Nikolajewits, Suurw., f. 6. Talwe-kuu p. 1856.
Peter Nikolajewits, Suurwürst, f. 10. Määri-l. p. 1864.
- 3) Mihail Nikolajewits, Suurw., f. 13. Wiina-kuu p. 1832.
Tema Pröua Olga Weodorowna, Baadeni Printsjes, sünd. 8. Mihkli-kuu pääwal 1839.

Nende lapsed:

- Nikolai Mihailowits, Suurw., f. 14. Jüri-kuu p. 1859.
Anastasia Mihailowna, Suurwürsti Printsjes, sünd. 16. Heina-kuu pääwal 1860.
Mihail Mihailowits, Suurw., f. 4. Wiina-kuu p. 1861.
Georgi Mihailowits, Suurwürst, sünd. 11. Leikuse-kuu pääwal 1863.
Aleksander Mihailowits, Suurwürst, sünd. 1. Jüri-kuu pääwal 1866.
Sergei Mihailowits, Suurw. f. 25. Mihkli-l. p. 1869.

- 4) Maria Nikolajewna, Suurwürsti Printsjes, Leichtenbergi Printsi Maksimiliani test-pröua, sünd. 6. Leikuse-kuu pääwal 1819.

Tema lapsed:

- Würstid ja Printsefid Romanowski, Leichtenbergi Hertfogid ja Hertfoginad,
- Printses Maria Maksimilianowna, sünd. 4. Wiina-kuu pääwal 1841, laulatati 30. Juni-kuu pääwal 1863
Baadeni Printsi Ludwig Willem Augusti pröuaks.
- Würst Nikolai Maksimilianowits, sünd. 23. Heina-kuu pääwal 1843.
- Printses Egenia Maksimilianowna, sünd. 20. Paastu-kuu pääwal 1845.
- Würst Eugen Maksimilianowits, sünd. 27. Määri-kuu pääwal 1847.
- Würst Sergei Maksimilianowits, sünd. 8. Jõulu-kuu pääwal 1849.
- Würst Georg Maksimilianowits, sünd. 17. Künla-kuu pääwal 1852.
- 5) Suurwürsti Printsjes Olga Nikolajewna, Würtembergi kuninga Karl Wridrit Aleksandri pröua, sünd. 30. Leikuse-kuu pääwal 1822.
Katarina Mihailowna, sünd. 16. Leikuse-kuu pääwal 1827, laulatati 4. Webruari-kuu pääwal 1851, Metlenburg-Streelitzi Hertfogi Georg August Ernst Adolw Karel Ludwig pröuaks.

Sobbose-, weikse- ja fauba-laadad.

I. Gesti-maa Rubermangus.

Annias: Jüri-kuu 20mal ja 21mal pääwal.

Amwinorme mõisas, Lahhufu küllas: kauba-, lojuse- ja hooste-laad 5mal ja 6mal Wiina-kuu pääwal.

Saabfalu-linnas: 1) Reäri-kuu 10mal ja 11mal pääwal. 2) Mihkli-kuu 14mal ja 15mal pääwal.

Selterma (Süoma) Mikhli-kuu 17mal ja 18mal pääwal.

Jõhwi: 1) 18. ja 19. Künla-kuu pääwal. 2) Mikhli-kuu 24mal ja 25mal pääwal.

Jõelähtmes: nädal pärast Mikhli-pääwa.

Kehlastes: 1) 26mal Reäri-kuu p., lina-laad. 2) Mikhli-pääwal, 29 p., lina-laad.

Keila-kirriku juures: 1) Esmaspäaw pärast 3mat pühha paastus 2 p. 2) Mikhli-p. ja kaks pääwa se järele.

Kiwilo-kõrtsi juures: Künla-kuu 26. ja 27. pääwal.

Kolloweres: 1) Reäri-kuu 17mal pääwal. 2) Wiina-kuu 4mal pääwal, 2 p.

Kullina: 19. ja 20. Oktobri-kuu.

Lihula-linnas: 1) Esmaspäawal enne Wastla-pääwa. 2) Mikhli-kuu 24mal pääwal.

Merjama-kirriku juures: 3mal Kristuse tulemise Pühäl.

Mikhli-kirriku juures: 29mal Mikhli-kuu pääwal.

Nissi: 22mal Witna-kuu pääwal.

Orkital: Reäri-kuu 7mal ja 8mal pääwal.

Paide-linnas: 1) Künla-kuu 6mal ja 7mal pääwal. 2) Jaani-kuu 20mal pääwal. 3) Mikhli-kuu 10mal ja 11mal pääwal. 4) Talwe-kuu 5mal ja 6mal pääwal. 5) Jõulu-kuu 10mal ja 11mal pääwal.

Paldiski-linnas: 1) 2sel ja 3mal Künla-kuu pääwal. 2) Mikhli-kuu 21mal ja 22mal pääwal.

Rakwerre-linnas: 1) Reäri-kuu 27mal ja 28mal pääwal. 2) Jaani-kuu 16mal ja 17mal p. 3) Mikhli-pääwal.

Raplas: 1) kolmandamal reedel pärast Reäri pääwa. 2) esimesel reedel pärast Mikhli-pääwa.

Tallinnas: 1) Jaani-kuu 20mast pääwast kuu otsani. 2) Mikhli-kuu 26mal, 27mal ja 28mal pääwal.

Ue-mõisas, Lõuna-Sarjumaal, Kõsse kihelkonnas, Kuivajõe-kõrtsi juures, hakkab kolmandamal Teispääwal Mikhli-k.

Wiggalas, Päänemaal, 15. ja 16. Talwe-kuu pääwal.

Witna kõrtsi juures, Palmi mõisas: 1) kauba- ja räime-laad 20mast kuni 23mal Jaani-kuu pääwal. 2) kauba-, lojuse- ja hooste-laad üks nädal enne Mikhli-pääwal, 3 päwad. 3) kauba-, lojuse- ja hooste-laad Kesk-nädal, Neljapäwal ja Reede pärast Lihawõtte.

Nissi: 22mal Wiina-kuu pääwal.

✓ Iggal aastal 25., 26. ehk 27. Jaani-kuu pääwal, nenda kuidas see pääw iggal aastal saab kohta poolest ette teada antud, on Tallinnas Toompääl loffi hoowis hobuste näitus. Pärast lõunat saab Kadrintaalis Laasna mäe al hooste rammo katsitud, ja hooste perremehhed, kelle hobused on katmise juures illusamad ja tuggemamad näinud, saawad kroonu poolest aupalka. Igga tunnistuse seddel peab igga mehhe mõisa poolest kaasas olema, et need hobused on wistist Eesti-maa kubermangu tallorahwa juures kasutatud.

✚ Kubermangu kohtu käsu järele ei ole luba, ei lau-pääwal ega pühapäawal laata wida, waid, kui nenda juhtub, peab seda teise nädala esimesel argi-pääwal peetama.

II. Lihwlandi-maa Kubermangus.

Abja-mõisas: Mikhli-kuu 2sel ja 3mal pääwal.

Adseli-mõisas: 9mal Mikhli-kuu pääwal.

Antso-mõisas: Mikhli-kuu 14mal pääwal.

Audro-mõisas: 1) Reede enne Wastla-pääwa. 2) 18mal ja 19mal Mikhli-kuu pääwal.

Selme-mõisas: 15mal Leikuse-kuu pääwal.

Karksi-mõisas: 2sel Heina-kuu pääwal.

Kastna-mõisas: 9mal Mikhli-kuu pääwal.

Kao-mõisas: 10mal Mikhli-kuu pääwal.

Killingi-mõisas: 28mal Leikuse-kuu 2 pääwal.

Kirrepeäl: 16mal Mikhli-kuu pääwal.
Koorte-mõisas: 15mal Mikhli-kuu pääwal.
Kosse-mõisas: 24mal Leikuse-kuu pääwal.
Kurresaare-linnas: 1) 12mal Künla-kuu p. hakkab suur sassa laat; peetakse 10 pääwa. 2) 15mal Mikhli-kuu p. hobbuse- ja weikse laat, 3 p. 3) 1sel Wiina-kuu p.
Lemsali-linnas: 1) 27mal Künla-kuu pääwal, linna-laot. 2) 10mal Leikuse-kuu p. 3) 9mal Wiina-kuu p., linna-laot.
Lustiwere-m.: 15mal Wiina-kuu pääwal.
Lutsniku-m., Rõuge kihelkonnas, 6mal Wiina-kuu p.
Moisekaste-m.: 10mal Leikuse-kuu pääwal.
Mõnniste-m.: 10mal Mikhli-kuu pääwal.
Muistwees: Mardi-pääwal, 10mal Talwe-kuu pääwal.
Nidri-m.: 10mal Mikhli-kuu pääwal.
Oriku-m. Kõrtfi juures: 15mal Wiina-kuu pääwal.
Pakkula-m.: 10mal Mikhli-kuu pääwal.
Pernu-linnas: 1) 20mal Nääri-kuu p., hobboste laat, 3 p. 2) 1sel Heina-kuu p., 2 p. 3) 20mal Heina-kuu p. sassa laat; peetakse 3 nädalat. 4) Weikse- ja hobbuse laat, Esmapääwal ja Teispääwal enne Mikhli-pääwa. Wies laat peetakse Esmapääwal ja Teispääwal pärast Amat Kristusse tullemise P.
Põltsamaal: 15mal Mikhli-kuu pääwal.
Põlwe-kirikku juures: 8mal Mikhli-kuu pääwal.
Põõrawerre-m.: 1) 13mal Mikhli-kuu p. 2) 5mal Jõulu-kuu pääwal.
Purtniku-m.: 9mal Mikhli-kuu pääwal.
Pühajärwe-m., Ottevä kihelkonnas, Ruustagu-laot, 4mal Wiina-kuu pääwal.
Räppinas: 1) 9mal Leikuse-kuu p. 2) 4mal ja 5mal Mikhli-kuu pääwal. 3) 5mal Jõulu-kuu p.
Ria-linnas: 1) 7mal Nääri-kuu p. 2) 20mal Künla-kuu p., 8 pääwa. 3) 20mal Heina-kuu pääwal, willa-laot.
Rõõsi-m.: 24mal Leikuse-kuu pääwal.
Rõuge-m.: 9mal Mikhli-kuu pääwal.
Sallatfi-m.: 15mal Mikhli-kuu pääwal.
Senno-m.: 21mal Mikhli-kuu pääwal.

Sindi-m.: 8mal Mikhli-kuu pääwal.
Taakeperi-m.: Helme kihelkonnas, 6. Mikhli-kuu p.
Taali-m.: Pernu-linna juures, 9mal Wiina-kuu p.
Tartu-linnas: 1) Suur sassa laat, hakkab pääw pärast 3 Kuninga pääwa, peetakse 3 nädalat. 2) 4. Künla-kuu pääwal, linna-laot. 3) Peetri-laot, 29mal Jaani-kuu pääwal. 4) 9mal Mikhli-kuu p. 5) 29mal Mikhli-kuu p., Mikhli-laot. 6) 1sel Talwe-kuu p., linna-laot.
Tarweste-m.: 1) 29mal Jaani-kuu pääwal, Peetri-laot. 2) 6mal Wiina-kuu pääwal.
Ue-mõisas, Willandimaal, 25mal Leikuse-kuu pääwal.
Walga-linnas: 1) Sassa laat hakkab 2sel Künla-kuu p., peetakse 8 p. 2) 24mal Jaani-kuu p. 3) 10mal Leikuse-kuu pääwal. 4) 29mal Mikhli-kuu p., Mikhli-laot. 5) 20mal Talwe-kuu p., linna-laot. 6) 27mal Jõulu-kuu pääwal suur sassa-laot, peetakse 8 pääwa.
Wanna-Antsm., Kraawi-Kõrtfi juures: 14. Mikhli-kuu p.
Wastse-linnas: Mikhli-pääwal, Raawanurme-laot.
Wastse-m.: Willandi maal. 1) 27mal Leikuse-kuu p. 2) 2sel Wiina-kuu pääwal.
Wendra-m.: 20mal ja 21mal Wiina-kuu pääwal.
Weski-m.: 15mal Wiina-kuu pääwal.
Willandi-linnas: 1) 25mal Nääri-kuu p., 3 p. 2) Sassa laat 2sel Künla-kuu pääwal. 3) 15mal Künla-kuu p., linna-laot. 4) 8mal pääwal pärast Suurt Neljapääwa. 5) 22mal Jaani-kuu p., Jaani-laot. 6) 24mal Mikhli-kuu p., Mikhli-laot. 7) 25. Talwe-kuu p., linna-laot.
Wolmeri-linnas: 1) 25mal Nääri-kuu p., linna-laot, 6 p. 2) 26mal Heina-kuu pääwal. 3) 21sel Mikhli-kuu p. 4) 25mal Talwe-kuu, linna-laot.
Wolweti-m.: 16mal Talwe-kuu p.
Wõnnu-linnas: 1) 15mal Künla-kuu pääwal, linna-laot. 2) 11mal Jaani-kuu pääwal. 3) 16mal Wiina-kuu p. 4) 10mal Jõulu-kuu p., linna-laot.
Wõõbsus, Rõpina kihelkonnas: 1) 9mal Lehe-kuu pääwal, Rõgula-laot. 2) 10mal Jõulu-kuu pääwal.

Wörru-linnas: 1) 7mal Nääri-kuu pääwal, linna-laad. 2) 22sel Künla-kuu p. 3) 22sel Künla-kuu p. suur saksa laad, 8 pääwa. 4) 10mal Jüri-kuu p., weisse-laad. 5) 24mal Jaani-kuu p. weisse-laad. 6) 24mal Mihkli-kuu p., Mihkli-laad. 7) 7mal Wiina-kuu p., linna-laad. 8) 20mal Talwe-kuu pääwal, weisse-laad.

Narwa-linn peab linna, weisse ja hobuse-laata 6maast kummi 10ma Künla-kuu pääwani — ja 20maast kummi 23mal Mihkli-kuu pääwani.

Uus maja-perremees ja temma kogemata leitud warra.

Summala sõnna on ellaw ja wäggew ja terrawam kui ükski kahheterrane mõis.

Langweldi mõis olli seddapuhko ühhe mehhe pärrast, kes enne kaupmehhe põlwes paljo warra kofko pannud, ja nüüd omma keskele aastate sees omma warrandusjast tahtis rahho sees ellada. Temma nimmi annab märko, et ta olli wannast Israeli rahwa suggust. Lewi olli Suut, ja uhke omma sündimise ning usko-õiguse peale. Ta olli leff, ja omma abbiellust polnud tal muud mällestuseks jäänud kui üks ainuke tüttar, kelle näust kohhe mõis ärratunda, et ta ka üks Jerusalemma tüttardest olli.

„Wata Rahel, eks se olle kanna päik“, ütles Lewi aknast wälja wadates.

„Jagga päik, olleks ta ka kõrb, on mulle kanna, kus ma omma armisa isja seljil woin olla“, kosis tüttar.

„Noh siin on sul teine luggu, kui kõrbes olleks. Agga jölle on se, kes omma wannemate pärrandust, nenda kui endine perremees teggi, ärra-raiskab, ja isse kui wäljalükkatud peab ümmerhulkuma.“

„Oh waene õnneto“, ütles Rahel.

„Miks sa temma pärrast kurdad? kes tuult külwab, se tormi leiab. Naistajaid ei kurda minna ial“, ütles Lewi ja läks emale, sest ta olli wassi nende wasto, kes warra raisates waeseks sanud. Agga et ta siin endist mõisniko jölledaks nimmetas, tulli ennamist sest, et sesamma ristiinnime olli, agga Lewi jälle selle mehhe sarnane, kellest kirjotud on: „ta wihtas kõiki, kes Jeesuse nimme Maatsaretist appi hüüdsid.“ Nenda ep olnud ta tüttar mitte. Temma põlgas kül ka ristiustko, kellest ta palja nimme kaudo teadis, agga innimeste wasto olli ta ärras.

Mõis sai peagi teise näo. Nüüdse perremehhe jõud ja nigrus ehhtas wana ellohone wägga kännaks, et issegi kirjuteskammer seest läikis. Na-mato-kappid, kõik juggo ramatuid täis, jäid enneste wana kohha peale; endise perrekonna w a n n a p i b e l peti ka weel omma wangi põlwes ja ei teadnud sedda mõelda, mis suur teggeminne temmal ees olli.

Mitto näddalat läksid möda; wõerad tullid, wõerad läksid, üks piddo olli teise järrel, rõmotissa ja naermine kõllas ühhest toast teise. Ei pubund

siin roga egga kallist jomaaega, sest judi kaupmees olli rõmus ommas mõisas ja mõtles nõnda kui meie pühhas kirjas loeme: „Sing, sulle on kolkopandud suur warra mitmeks aastaks: sõ, jo, ja olle rõmus. Luf. 12, 19. — Ümberringi hellises mängide heäl; agga ramatute kappid jäid putumata.

Ommetegi mutis asfi ennaft: Küllalised läfsid ärra, ja waike järg tulli majasse. Uus perre-mees reisjis kotto ärra. Mi kaua kui isä kotto ärra olli, witis tüttar päaw päwa kõrwas omma aega ramato kambri. Asi näitis, et Rahel üksiollemise aega oskas heaste prukida. Temma olli palju õppinud ja püdis ifka weel tarkuses kaswada. Päaw päwalt istus ta laua äres, kus peal kõiksuggu tarkuse ramatuid ollid wäljalautud, agga kelle hulgas üht ainust polnud, mis sest tõsisest maailma walgusest olleks tunistanud. Ennem ollid nad nisuggused, mis sedda walgust püüdsid ärra warjata. Saggedast watas noor Judi tüttar holimata, jah peaege melehaigussega selle pitka ramatute rea peale kappis, kus ees ristiusust rägiti. Agga mis temmal nendega teggemist olli?

Ühhel hommikul olli Rahel süggawalt mõttete sees; se ramat, mis ta praego luges, polnud ta mele järrel; tal polnud rahho ja tahtis teist ramatud kappist wõtta. Sai ta üht ja teist seal wadanud, langes ta silm wimaks ka wanna Piibli peale. Uhte ning põlgawa näoga watas ta selle sinnatse ristirahwa ramato peale; ommeti ei wõi-

nud ta sedda se puht putumata jätta, waid kui sai pishut nõu piddanud, wõttis ta ramato laudilt mahha, istus lauale ja lõi sedda lahti.

Mitte selle nõuga, et sest mehhest õppida, kellest Moses ja kõik prohwetid on ettefulutanud, luges Judi tüttar Piibli registri läbbi, — ei ta wõtnud ennelele seks palju aega, waid pani sedda jälle ärra käest. Ommeti läks ta mõnne aja pärrast jälle ueste luggema ja pea jubba kord päwas ehk weel ennam, kui temmal seks mahti olli. Kas se olli paljas teadmise himmo, mis seddasinnast Abrami tüttart tagga ajas, Uut testamenti Jummalat seaduse ning prohwetide kirjadega omma keles teineteise kõrwas läbbi katsuda, wõi olli se üks kohtlane järreluria waim, wõi otse jummalist tagga-tühutamine, mis noort Judi tüttarlast seks aitas, et ta täie tähhelepannemisega ifka ennam Piiblit wois luggeda ja iggakord jälle sedda suremat himmo sada? — Sedda jättame kohtmata? Agga mitme wõitlemise järrel omma lihha ja werre wasto, uhkuse, uskmata mele ja ristiteutuse wasto, kinkiti Rahelile sedda armo, Jummalat tunnistust temma Boejaft wasto wõtta; ja need Jesuse sõnad: „Ärge mõelge et minna ollen tulnud kasko ehk prohwetid kautama; minna ei olle tulnud neid kautama, waid tõeks teggema“ langesid raskest ta süddame peale, ja seftsamast tunnist sadist näitis temmale lahkem meel, ja hoolsam ning himmutam Jummalat sõnna järrelurimine tulewad. Temma

enneſe waſtotõrkujad mõtted kaduſid tüſhawalt, ja ta ſüdda läts nago Eidual lahti, et ta lapſelombel Jummalatõe ſanna haſſas uſkuma

Se tulleb ſulle raſkete, aſſa waſto takka ülleſlõua.

Pärraſt kojotullemiſt omma tereifiſt jäi Lewi aeg peagi wägga iggawaks. Öppind ommas endiſes kauplemiſes allati liſuma ja tellama, ei olnud rahho egga waitne ello mõiſas, miſ eſmalt omma udiſe pärraſt küllalt rõmuſtas, mitte ennamtale mele järrel. Kõik aſjad ollid temmal korra järrel ning käepärraſt ſeatud ja ſure himmoga piddas ta hooſt omma majade ja made eeft; ta iſtutas uſi rohhoaedo, laſſi tiſi aſſutada, krawiſi, aedo, teſid ja muud ſelle ſarnaſt tehha, agga pea kõigift wäſſind, otſis ta omma wanna ſõbruſt jälle, miſ ta korraſ mahhajätanud, ja kui ta ſiis koiu tulſi, wõis ta eht ka Salomoniga öölda: „paljo aſjo on päiſe al, miſ tühja tööd kaſwatawad; miſ kaſſo on innimeſel ſeſt! Miſ teab innimene miſ temmale kaſſuſ tulleb, ta elloajal, miſ kui warri möda lähheb.“

Ommeti olli meie rikkal mõisnikul ka üks rõmo halliſas, miſ ta meſeſt mitte ei wannunud, ſe olli temma tütre tru ning lapſeliſ armastuſtemma waſto, miſ ſiis ka temma jälle ommalt poolſt tütrele õrna iſjaliko armastuſega ärrataſſuſ. Lewi ei põlland ka mitte hopiſ omma nabrite ſõbruſt, ſeſt eht ta küll nende uſko põlgas, ſiis

olli temmal ommeti mitmeſ muſ aſjuſ nendega ühheſuggune arwamine ja meel. Temma armastatſ head tehha ja piddas kõik innimeſſi ühhe taewaſe iſa lapſiks. Ta piidis hea melega ſedda head, miſ kõigile kaſſuſ wõis tulla, kaſwatada ja ſeſuggune meel ühhendas tedda teiſte enneſe ſarnaſtega. Iſſeärranes olli üks mees nendest, ſedda Lewi temma kohtlaſe ning auſa mele ja löbbuſa ning waitſe ello pärraſt wägga armastatſ ja auuſtatſ. Reſide peal kangel wõera ma kohtades ollid nad teine teiſega tuttauaks ſanud. Ristiinnime ja Juut ollid üks teiſele abbiks olnud ja nenda kaheheſti ſõbraks ſanud.

Se ſammane ärrawallitud ſõbr tulſi kord Lewi temma udeſ ellomajas watama. Sõbralikuſ kõnnelemiſes juhtuſid majaiſſanda ſuult ka need sõnad wälja tüllema: „kui kaſjo on ſe ommeti armastõbr, et teie mitte Juut ei olle. Teie ollete ristiinnimeſeks liiga hea!“

„Ja kui ma teakſin, et ma teid omma waſtuſega mitte ei pahhandaks, ütles wõeras tõſſiſe melega, „ſiis ma ſowiſſin, et mitte ükſi teie, auu wäärt Lewi, waid kõik Juida rahwas ja pagganad ka ſedda armo wõikſid kätte ſada, et Iſſandat Iſeſuſt wõikſid kõigelt ſüddameſt Meſſiaſ tunniſtada.“

Judamehhe otſa eſſine tõmmas ſedda kuuldeſ frimpſo. „Niſugguſt koſtuſt ollen ma iſſe omma küſſimisega teie käeſt teninud,“ ütles ta wiimaks,

„ma ollen õige wastuse sanud. Ma peaksin teie sowimise eest tännama; agga se ollets ennäme mele järrel ollewad, kui teie sedda mitte pollets mulle öölnud.“ Ta lisšas weel mõnne fibbeda šonna šenna jure, mis läbbi ta ennese melehaigust Naatsareti Jესuse wasto mõista andis, šes Jესa auupaistus ja temma ollemise märk on.

Waisšeste ning lahšeste panni ristiinnimene ennese käre rahhotuma Jüda mehhe ölla peale, ööldeš: „kas teie šeadus ka innimešt enne hukka mõistab, kui temma ašš on järrel kulatud?“

„Mis teie šellega mõtlete?“ küššis perremees. „Üšš sedda“, ütles wöeras, „kas teie ollete ka ialgi šelle mehhe elloš, ollemise- ja öppetusega püüdnud tuttawaks šada, šedda teie hukka mõistate, wöi mõistate šedda agga hukka ilma läbbikatšumata?“

Wihhane näggo paistis lühhišese aja Lewi palle pealt wälja, agga rutto waigistas ta omma tuššjat meelt ja ütles: „šedda küššimist tahhan ma teile teine šord ärrawastata. Šago še ašš še puht rahhole jätud ja ärraunnustatud.“

Agga ta ei wöinud rahho jada egga šedda unnustada, ja weel šelšammal öhtul räšis ta iše-ennesešega, kui ta širjutes-kambriš eddaši ja taggaši šöndis:

„Kas še polle imme, tänna jäi õigus paggana pole, šest še on tšöšš ma polle ialgi püüdnud Naatsareti mehhešt luggeda, et ma temma luggu

möistatšin, agga eddešpidi ei pea šegi mulle wöima öölda, et ma temmašt ei šea. Ma tahhan ennašt wäggiše luggema šundida, et ma šelle šinnatše pettiše luggu nišammuti tundma šaan, kui šelle teiše pettiše Muhamedi luggu. Šeks tahhan ma omma aega nüüd prušida, ja šiš wöin ma parram ennese křištiliko šöbra temma uššo-efšituste ning rummaluše pärrašt ommetegi öppetada, kui ma šil ehk šedda ta ebhaušust täiešte ei ša ärrapöördä.“ Nende šönnadega šeras Lewi ramato šappi luffušt lahti, otšis ja leišis wä n n a perrešonna Piibli. Šui ennese käre ta peale panni, olli še, kui pudušt ta šellegi rojase külge. Ta šeišatas: „Ši, mitte müüd“, ütles ta, „ma ollen nüüd wišhane ja rahhota, ehk mul šil šelge õigus on. Šomme tahhan ma šedda ašša rahhoga peale hakata. Šega luffas ta Piibli järško jälle taggaši ta endiše paika.“

Üšš hommiško läš teiše järrel eddaši, innimene ollets wöinud möelda, et uške mees ennese kärmašt tötuššt kašhetšes; agga še polnud mitte nönda. Šilja üšhel öhtul umbest näddala pärrašt, kui šöif maja rahwas olli rahho šees, aštus Lewi, lamp peus omma kambri ja panni ušše ennese takka luffu, Ta wöttis Piibli šappišt wälja ja ištus laua äre luggema. Ta šöi ramato äššitšelt lahti ja šilma ette tullid need šönnad: „m i n n a e i häbbene mitte Křištuse armoöppetusešt, šest še on Šummala wäggi önništusešt

igga ühhele kes usjub, nihästi Juhamehhele essite kui ka Krefamehhele, sest Jummal õigus ilmutasse sellesamma sees usjust usko, nenda kui kirjutud on: kes usjust õige on peab ellama.

Siin piddas luggia finni kui üks, kelle süddamest wärrin läbbi käib. Ja nenda se olli ka. Se on raske tunnistada, kas se wihha wõi wäggi waldne immetellemine olli. Sesuggune luggu, olgo ta mis wärki tähhes, ei wibind kauaks, omma mofte pingutades, omma otsaessist suggo wollides, läks ta luggedes, kunni ülle kess-õ eddasi. Wi maks panni ta ramato kofko ja läks maggama.

* *

*

Teisel õhtul istus uskmata Juut jälle laua äres ja lahti lüedud Piibel olli ta ees. Temma wihha waen polnud mitte wähenend, agga üks sallaja tundmine ajas tedda siiski ennese tahtmise wasto pühha kirja luggema. Ta olli kui wõitleja, kes üht waenlast, kedda ta wihkab, ennese wasto wälja kutsund, ja kellest ta wast wõideldes ta rammuning tarkuse pärrast oppib luggu piddama ehk kül ka weel ifka kibbe wihha luggupiddamise selfis on. Nõnda hakkas temma wõitlemist ifka jälle ueste peale. Ratte olli alles luggia süddame peal. Üksi se kõigewäggewam Jummal wõis sedda sealt pealt ärrawõtta. Kül same kuulda, kas ta sedda teeb.

Jälle teine õhto. Weel ifka waene Judi süddames pölles tigge wõitlemise himmo. Se näitis, kui olleks ta wõitlemises ennesele hawa sanud. Temma raudridel olli üks somus mahhalangend, ja sealt läbbi olli Jummal sönna kahheterrane mõel tungind ja tedda hawanud. Ta näust paisisid möllemad, ni hästi wallo kui wihha wälja. Ta pöras sõast taggasi kui se, kes küll isse täieste polle ärrawõidetud, agga wihhane, et ta hawatud ja taggasi pelletud olli. Weel olli paks kolmekordne fatte ta süddame ees.

Se olleks ülleliga, sellest kõnneleda, kuidas Juut sel kombel üks õhto teise järrel ülle kess-õ Piiblit lugges ja ommas süddames tõe tunnistuse wasto wõitles; kuidas temma waen selle wasto ei tahtnud järrele anda; kui saggedast siunamised süddant täitsid, mis ta agga suure waewaga wõis waigistada; kuidas ta wahhest järsko istme pealt ülleskargas ja süggawas mõtlemises toas eddasi ja taggasi käis, otsego olleks ta pissut aega ennese wõitlemisest tahtnud hingata, kartes, sedda jälle peagi ettewõtta. Ommeti sai ka wahhete wahhel waifne tasfane waim wõimust ta ülle. Agga siiski jäi weel pimmeduse fatte ta süddame peale.

Mitto päwa ja näddalat läksid sel kombel möda. Regi ei teadnud egga wõind mõista sesuggust wõitlemist. Ni pea, kui Lewi toast ärraläks, panni ta Piibli holega jälle ramato-kappi ja ka ukse lukko, ehk kül wõtti ukse jäi.

Jessand ütles: „Minna ollen Jesus“.

Jesseärraline uus ligutamine olli Judi tütre noort hinge rahhutamaks teinud. Sedda wõis kõigest temma ollemisest nähha. Temma palle jumme mutis ennast mitmet karwa; ta käed wärrisid, kui ta Piibli kappist wälja wöttis ja laua peale panni. Otsigo arg hirwe luras ta igga jalla astumise peale kohkus ärra, kui middagi, frabbinat fulis ja panni ramato tullise ruttoga, kapp. tagast. Kas se kartus olli pahhast süddame-tunnistusest, wõi kust ta tuli?

Tännini olli Rahel omma isja armastanud — nüüd nähti, et ta tedda kartis. Weel hiljoti ei wõinud ta middagi temmale teatamatta jätta, nüüd rudjus liig ränkus ta süddame peal mis ta ennese pealt isje mitte ei jässand ärraheita.

„Ja kas ep olle isja sedda ehk jubba märkind? tulles aeg, et ta on minnust jo arro sanud? —

Ruddas ta muido jubba puhkaega minno wasto hopis teist wärki on kui enne? kust tulles ta murrelil näggo ja wait olleminne? kust se leinaja jumme ta palle peale?“ mõtles ta.

Waene murreallune tüttaraps olles hea melega kõit selle ülle omma isjaga kõnnelenud, agga ta ei julgend mitte. Ta teadis, et isja tedda armastas, agga ta teadis ka, kui suur temma wiikka woiks olla. Ta teadis, et üks teine isja Judalitest, kel üks ainofe poeg olli, kui ta fulis et se poeg olli ristiuskko wallitsenud, sedda poega hirm-

faste ärraneas, tedda sugguwössast ja pärrandusest wäljalütkas, ja et se noormees pea selle järrel, temma arwates, kurwastusesse ärrasurri. Temma mälletas, et kui se noormees surma wodi peal haige olli, ta isja tedda watama läks, mitte temmale leppimist, waid omma endist ärraneedmist uestekulutama. Pealegi olli Raheli meles, et ta ennese isja sedda luggu omma koddo röömsa näoga kõnnelend ja heaks kiitnud. Kas se olli siis imme, et Rahel wärrises, kui omma sallaja nõu, ristiinnimeseks sada, isjale piddi ilmutama? Wõi kas se olli imme, et ta kartis, — ennast Piibli luggemise kallal tabbatud sama?

Temma kartus läks ni sureks, et Rahel nõuks wöttis, mitte ennam päwa ajal, waid warra hommitute, kui teised kõit weel parrajaste maggasid, Piiblit, mis ta hinge peal seisid luggeda. Sedda wiisi luggesid isja ja tüttar mitto tundi igga päaw ilma et kumbki, teine teise raskest ning wallusast uskowõitlemisest ehk kartusest ford Piibli luggemise peal tabbatud sada, teadis.

Tüttar olli waimo polest lapses sanud. Wabbandamised, mis ennese tarkus ning kõrk meel innimese süddamesse ajawad, olli ta ennese ärraheitnud, ja temma ülle murre käis agga üksnes se peale, et tõe põhja täieste wõiks kätte sada. Ta wöttis se sõnna kõige hea melega wasto ja otsis iggapäaw kirja seest, kas se nõnda piddi ollema, mis Jesusest on ööldud. Muidogi ei sündind se ilma kibbeda wõitlemisese ning walluta, et sefinnane Jerusalemma tüttar ennese

uskmata meelt vähhehawalt näggi löppewad ja ta arro sai, kui eksitaw ja seggane ta mõistus tännini omma rahwa ärrapeastja Messia pärrast olnud? Agga immetellemine, rööm ja tänno meel tullid wõitlemise ning wallo järrel, kui ta aega möda pühha Waimo armo läbbi ni kaugele sai, et ta röömsa süddamega ja Jummalat kites wois ütelda: „Minna ollen Tedda leidnud, Tedda, kellest Moses on kirjutanud kässoamatusse, ja kellest prohwetid on kirjotanud, Jesust Naatsaretist.“

Ta lugges temma ellokäiki — ellokäiki sest armast wallo-mehhest, ta kulis need jummalikud sõnnad, mis temma pühhas uletest ollid läbbikäinud, sest Temma könne olli wäggew ja põlnud legi enne Tedda ialgi nenda räkinud. Tüttarlapse südda sai Temma kibbedat kannatamist luggedes ärrasullatud. Ta andis ennese armamist Jesuse pühha sõnna juhhatamise alla. Ta uskus lapseliko süddamega Temma armastuse ning hallastuse immetähhed. Ta meel olli haige nende peale, kes Tedda ni hirmsal kombel üllekohtoga taggatusasid, teotasid ning pinasid, — Tedda, kes tasfane ja süddamest allandlik olli. Halleda, oskawõtliko süddamega kõndis ta waimus Temma wimist teed Ta järrel, wiimse õhto sõmaaja toast Ketsemane aeda ja kohto koddadesse ja sealt Kolgatale. Ta näggi Temma suurt hingeahhastust ja kuidas Tedda ärraanti ja ärrasallati; näggi Tedda risti sambas rippudes surmaga wõitlewad, ta tundis, et Temma suur armastus Tedda olli ajanud,

ennast täieks lunnastamise hinnaks andma omma rahwa eest; ta näggi Temma löpmata hallastust, mis Temmal risti podud rööwli wasto olli; ta kulis Temma heldet sõnna: „oh Jerusalema tüttred ärge nutke mind nutke isseennast ja omma lapsi!“

Ta südda sullas ärra, ta filmad jäid wehallikaks ja pisjarad langesid Piibli lehtede peale.

Selle järrel, kui ewangelium hakkas löppema, tõusis noor Judi tüttar waimus warra üles teiste naestega ja läks hana jure. Ta näggi kiwvi ärraweretud ja Issand ei olnud mitte haudas. Ta kulis nago kärneri healt ütlemad: miks sa nuttad, fedda sa otsid? Sa ni kui Maria, hüdis ta ligutud uesündimise wäest ja täis iggatsemist: Rabbuni! Õppetaja! õppetaja!

Siis läks ta jüingrite selsis Emmausse ja panni holega tähhele nende kahhe leinaja sõbra kõnnet. Üks wöeras mees tulli liggi ja temma teadis, et se Jesus olli, ehk küll jüingrite filmad weel petud said, et nemmad Issaudat mitte ei tunnud. Ta kulis kõnnelemist, kuidas Jüingrid Jesusest tunnistasid, kui mehhest, kes wäggew teggudest ja sõnnast kuidas Tedda olla huffamoistetud ja risti lödud, Tedda, kellest nemmad lootnud, et Ta saaks ärrapeastma, agga ta kuidas könne laiale läinud, et Ta ellada ja olla surnuist ülestõusnud. Siis langes ta Raheli süddame peale Õppetaja waimne sõitlemine: oh teie rummalad ja süddamest pitkaldased, et ei wõtta uskuda, mis prohwetid on kirjutanud. Eks Kristus sedda kõit

piddand kannatama ja omma au sisse winnema?—
Ta kulas waitse tähhele pannemiseega selle sure õppe-
taja kõnnet, kuidas Ta Mosesest ja kõigest pühha
kirjast ärraselletas ja nende mõistuse lahtiteggi.

Ta panni Tedda tähhele, kui Ta õnnistades leiba
murdis, näggi jüngrite immetellemist kui nemmad
Tedda ärratundsid, ja Issand nende eest ärrataddus.
Siis ütles ka Rahel: „eks minno südda mo sees ei
põllenud, kui Ta te peal minnoga kõnneles ja mulle
kirja ärraselletas?“

Sedda wiisi läks Rahel otsego Jakobi taewa rede-
lit möda mõnnesugguses tundmises ja usso läbbi-
katsumises sam sammult eddasi, kunni se Trööstia
tulli, kunni ta Temma wägge isfunnese sees mõistma
ning tundma õppis; eks Temma se olnud, kes kõik se
aja siitsadik ta süddame kallal olli tööd teinud?
Müüd olli ta ärrawõidetud, ja wõis, nenda kui jün-
grid öelda: „minno Issand ja minno Summal!“

Selle tunnistusega ärkas siis ka ta süddames
omma wõlla ning patto tundmine ja kibbe iggatse-
mine armo järrele mis temmal tännini weel tund-
mata olli. Agga ta sai ka finnitust lotuses selle peale,
kes meie pattude pärrast hawatud ja meieülleastmiste
pärrast ärrarõhutatud sanud, et meil rahho piddi ol-
lema, kelle muhkude läbbi meile on terwis tulnud.

Õnsad on need kurwad hinged, sest nemmad pea-
wad sama rõmustud, ütleb Jeesus. Uggu olli ka
Raheliga nõnda. Summala rahho mis ülle kõik
mõistuse käib, hoidis Temma süddant ja meled Kris-

tuse Jeesuse sees. Mitte kauem kartuse ning kahle-
mise läbbi pinatud, andis ta ennast hopis Issanda
tätte palwega, et Ta tedda wõttaks kõige töe sisse
juhutada. Abrami Summal olli temma Summal,
agga Rahel tundis Tedda nüüd ka ühtlasi, meie
Issanda Jeesuse Kristuse Issa, ja ka omma Issa
ollewad, ja jäi rõõmsaks. Diguse päike olli ta hinge
sees tõusnud ning õnnistus temma tibade al. Walgus
olli temma hinges hakkand paistma, tännini olli ta
surma warjo al istunud. Sepärrast võiskas ta rõ-
mustades ja olli siiski kurb ommas süddames.

„Nemmad kõik peawad mind tundma ni-
hästi nende piisofesed kui nende sured üt-
leb Jehowa sest, ma tahhan nende ülle koh-
hut andeks anda ja ei tahha nende patto
peale mitte ennam mõelda.“

Woitlemine wibis eddasi: Agga Lewil polnud
ennam woitlemise kindlust egga julgust. Ta olli küll
omma poolt kange sõa riistadega ehhitud mees, agga
temmast palju kangem olli temma wastane. Ta
wastopannemine jäi nõdremaks ja nõdremaks.

Ennam kui ükskord panni Lewi Piibli kõrwale,
selle nõuga, tedda mitte ennam lahtilüa. Omme-
ti ni pea kui waitne ö liggi tuli, ja kõik temma ümber
waggusse jäid, tuli ta kappi uft lahtiteggema. Sag-
gedast pöras ta ennast teisale wärrisewa uledaga,
sest ta olli wihhane isseennese ülle, et ta ennast jälle
seks olli lasnud ahwatada, agga nisamma tihti pöras
ta jälle taggasi lotuse ja himmoga, et kord kindlat

otsust selle ülle tahtis sada, kas se ärrapölgitud Ra-
lilea ma mees wiisist wõits Kristus olla.

Agga ärrä panne mitte immeks, armas luggia, et
sefinnane tühawaldes ilmotud ussotähhele weel
mitte rahho temma ligotud süddamesse ei tonud:
„Kui teie mitte ümber ei pöra ja ei sa kui lapsed,“
ütles Issand, „siis ei wõi teie mitte Jummalagi rigi
sisse minna; sepärrast, kes ennast allandab kui üks
nisuggune laps, on se surem Jummalagi rigis!“

„Minna ei wõi ennast mitte nõnda allandada,
ei ma tahha ni wäetimaks minna,“ ütles Lewi om-
mas süddames.

* *

„Rahel ma pean sind mõnneks ajaks üksi jätma,“
ütles Lewi ühhel päwal omma tütre wasto tõssise
mele agga hella armastusega.

„Sinna armas issa tahhad mind mahha jätta?“
„Oe sedda kirja Rahel.“

Tütar kahwatas ärra, kui ta kirja luges. „Oh
se on küll piik tefond ja wägga kardetaw“ ütles ta
foggeledes.

„Ma ollen jubba kaugemal käinud ja rahho sees
taggasi tulnud — armas laps — eks olle tõssi?“

„Agga armas issa, ma armasin, et sa olled en-
nast kõik kauplemise murrest lahti teinud?“

„Ei mitte hopis, Rahel. Meie olleme üks kauba-
ajaja rahwas; seks on meil weel üksi wolli,“ ohkas
ta. „Küllab sa luggesid, et ma pean fenna kauge

male ruttama, et suurt kahjo ennesest wöin ärra-
pöörda.“

„Sedda ollen ma ramatuft näinud, issa! agga
eks ma tohhi so kasa tulla?“

„Ei, mo armas laps, jä koio. Ma wöin siis en-
nam ruttata ja kahhe ku pärrast ollen ma jälle tag-
gasi koddo.“

Mõnne tunni sees olli kõik tefonna wasto wal-
mistud, ja lahkumise tund jõudis liggi. Oh kui
mitta korda olli selle aja sees se tunnistus
jo Raheli keele peal: issa minna ollen omma
hingele rahho leidnud. Issa, ma ollen ristiinnimene:
Agga ta ei räfind sedda ommast suust mitte wälja.

* *

*

Kaks kuud läksid möda, ja weel teist kaks kuud,
enne kui Lewi taggasi jõudis. Mõnned lühikesed
kirjad olid temma käest selle aja sees tulnud ja wi-
maks jäid needki tükaega tullemata. Kõige wimaks
tulli ta isse ja Rahel kulis nüüd wast, et haigus
tullemist olla feelnud, ja et ta issa jubba peaaego
haua kalda liggi olnud. Asjad olid korrapärrast
ning kasulikult aetud, ja eht küll alles nõdder rammo
polest, näis ta terwis ommeti jälle korrapeal ollewad.

„Ja sinna wõisid sedda minno eest warjata, ar-
mas issa!“ kaebas tütkar halleda melega.

„Mis kasso sest olleks olnud, armas laps? ja ei
ma jäfsand ka kirjutada, ni kaua kui ma raskest aige
ollin.“

„Ja sul polnud kedagi, kes sind awitas ehk fin-
nitas?“

„Sa ei siid, Rahel! sedda mõeldes, mul olli suur
finitus mo kannatamiste sees.“

„Ja kas sa arwasid ennast surewad, isä, kui
haigus ni raske olli?“ küsis tütar wärrisedes ja
filmawega.

„Jah ma mõtlesin surma peale, ja mõtlesin ka...
Agga miks küsid sa nõnda, armas laps? ja kuidas
se tulleb, et sa kurb olled? Waene tütar olli näust
kahwatand ja langes nuttes ta kaendlasse. Kui ta
wähhe aja pärrast omma kurbdust sai waigistanud,
ütles ta: „Oh, isä! ma ei woi omma süddame
sallaasja mitte kauem ilmutamata jätta. Isä! mul
on palju kurbdust olnud, agga ka suurt rõõmu—
armas isä....“

Ja nüüd awaldas Rahel temmale kogeldades
sedda suurt muutmist enne se süddamega, kuidas
otsego üks uus mailm usso ja armastuse läbbi
temma süddames ennast olla ilmutanud, kuidas ta
Summala sanna juhhatamise läbbi wähhehawalt
olla ärratunnud, et Jeesus on Taweti Poeg, Imma-
nuel se rahhowürst ja ärrakaddunud ning hukka
mõistetud mailma Önnisteggia. —

Ni kui äffilistest wälgo lõmifest pimmedal ö-ajal
innimene kohkub, nenda olli ka isä südda tütre kõnne
ülle kihwatand; immespannemisest kui seggane sei-
sis ta ürrifest aega sõnna lausumata tütre ees, siis
läks rutto emale ja jättis tedda üksi.

„Oh ta lüftab mind ennesest ärra,“ öhtas Rahel,
nüüd polle mul enam isä ollemas muud, kui mo
wäggew Isä taewas, ei sõbra muud, kui mo Önnis-
teggia!“

Agga enne kui ta weel üht palwesõnna ommast
suust jõudis wälja öölda tuli isä jälle taggasi.

„Armas laps! — ja nüüd weel palju armsam
kui ial enne olled olnud! Ka minna ollen Temmast
leitud, kedda ma mitte polle otfinud. Se olli minno
finitus ning trööst mo raske hädda al ja surma
wärrawate suus. Temma, kedda minna pöratse
melega ollen wihtanud, kedde meie wannemad sur-
mani on taggatusanud, Temma on se mees, kedda
Summal on üllendanud, Israelile Önnisteggiaks, et
Ta temmale meleparrandamist ja pattude andeks-
andmist pididi andma.“

Peale sedda tõmmas ta weikese Ue Testamendi
pöue taskust wälja, ja rätis tütrele, mis läbbi ta olli
hakkand ue testamendi kirjasi luggema ja neid wanna
seaduse kirjadega kõrwoti läbbiurima, kuidas temma
kangelaelne umbust kaua aega wasto tõrkunud, Sum-
mala tunnistust Temma Poiaist wastowõtta, kuidas
wihta ning waen ta sees olli tõusnud, kui süddame
tunnistus ikka wäggewamaks läks, agga et ta siiski ei
wöinud enam järrelurimist jätta ja olla sepärrast
omma tefäimise peal sallaja selle ue testamendi enne-
sele nõudnud, kunni wimaks Summala wäggi tem-
male liig kange olnud, ja temma kuusliko meelt hopis
olli ärrawõitnud, nenda et ta kui kahhetsem pattune

armo ja pattude andeksandmist risti lödud ja üles-
tõusnud Jესuse jurest olla otsinud. „Nüüd,“ ütles
ta „wõin minna apostle Paulusega võlida: minna
ei häbbene mitte Kristuse armoõppetuse
pärast, sest se on Jummalaga wäggi õnnis-
tuseks iggaühhele, kes ussub.“

Subba mõnda õnnist ning pühhitsetud tunnikest
ollid siin ramatokambris aeg ajalt mödaläinud, agga
ükski neist ei wõi õnjam egga enam pühhitsetud
olla, kui need, mil issa ja tüttar õndsaks teggema
usso läbbi mailma Õnnisteggia sisse ühhendud,
nüüd selsis kitust ja tänno Sellele andsid, kes se õige
Issa on kõigile, kedda lapsiks nimmetakse ma peal.

Sest ajast sadik ep olnud maja wanna Bibel mitte
ennam üks salla-õppetaja Lewile ja temma tütrele,
sest kõik sallaus olli nüüd lõppenud. Mõllemad ollid
nüüd üks siidda ja üks meel, mõllemad nõudsid ühhel
melel Jummalaga armo sees kaswada. Weel paljo
wõiksin ma kõnneleda nende kannaast üksipiddisest mehest,
nende kaswamisest Issanda tundmises, nende awa-
likust usotunnistust Temma nimme sisse, nende
ello-loost Temma tede peal, agga minno arwates
saab igga tähhele pannija luggija sest kül, mis ma
siitsadik ollen üles pannud.

Teised muutmised sündisid weel mõisas. Mõnne
aasta pärast olli Lewi mõisawallitsemisest tüddind,
ta jättis kedda elloasest omma tütreaga mahha, teised
tullid temma asjemele, kunni wiimaks se kaddund
ning waeseks jänud endine perremees, wannusest ja

murredest koormatud, mõisa jälle ueste taggasi sai.
Agga temma tuli taggasi ni kui Manasse, Issia
poeg, kes omma willetsuses Issandat omma Jum-
malast otfis, ennast omma wannemate Jummalaga ette
allandas, Kedda appi hüdis ja Issand temma pal-
wed fulis ja kedda temma wannemate majasse tag-
gasi tõi.

Pärast kedda sündis weel mõnda seshinnatset
majas wanna perrekonna Piibli läbbi, sest eht kõnne
temmast siin kül polele jääb, siis polle ometi temma
luggu sepärast weel mitte lõppenud. Se tullew
suur pääw saab meile wast öiete ilmutama, mis
kasso sesamma on saatnud.

Jummalaga sõnna on ellaw ja terraw — terrawam
kui kahheterrane mõek!

Mõttele hingamise päwa peale, et sa kedda pühhitsed.

Amerikas ühhes waikes weikeses linnas Kaliwor-
nia maakonnas, mis ühhe armsa merrefalda peale
olli ehitatud ellas üks jõukas mees, kes kellestki ei
holind ommas ettemõtlemises ning teggemises. Iss-
sanda päwa pühhitsemist põlgas ta koggonist, pidbas
kedda tühhiseks ja olli omma argipäwatõ kallal eht
omma tühja lusti taggaajamas, otse nenda, kuidas
temma omma meel kedda juhhatas. Et merre peal
wõiks lusti sõita, hakkas ta sels üht weikest laewa

ehhitama. Kui weel laewa ehhitus käes olli, käis ta jo kõnne rahwa hulgas suust suhho, et sest ommeti head ajawito pühhapäiwil olleks lota. Selle paiga õppetaja sedda kuuldes, läks meest katsma, kulas ta ennese käest, kuddas luggu olleks ja piidis sõbralikult tedda ta ettemõetud nõust ärrapööda, sest et se läbbi kõlwatumad wiisid ja jummalakartmata ello agga saa sid kaswatud. „Ma kardan,“ ütles õppetaja, „teie laew saab pühhapäwa-teotaja ollema.“ Mees watas ta otša, ja wastas siis otsekohhe sure julgusega: „Jah seks ta peab jäma, ja se on jonelt se nimmi mis ma omma laewale tahhan anda. Minna ollen kaua selle ülle järrelemõelnud, mis nimme ma temmale pidin andma, ja teie ollete nüüd sedda viete tabband. Ma tännan teid teie margo eest. Nüüd saab laewa nimmi pandud: „Pühhapäwa-teotaja.“ Kui ta sedda ütles, sowis, ta õppetajale jummalaga jättes, temmale head päwa, pilkas ja naeris õppetaja kurbduse ülle, mis sellel temma pärast olli, pöris ümber ja läks tahha tuppa. Ehhitus läks eddasi, ja isseärranes sai pühhapäiwil laewa kallal kibbedaste tööd tehtud. Peagi olli ta ni kaugele walmis, et ta sai wette lastud. Ka se sündis ühhel pühhapäwal, ja se nimmi: „Pühhapäwa-teotaja“ sai temmale sure õiskamise ja kiskaga kahhe wiie kolmekümne pooljoobnud meestest antud. Mõnneb wannad madrused, kes seal jures olliid ja tähhel pannid, kuidas laew esimest korda wette putus, kangutasid wägga murreliko näoga omma

pead. Ta sai nüüd täiest kõidetud ja ühhe lustsüido tarwis walmistud. Ka se pidid ühhel hingamise päwal sündima. Kõik kes seks wäart arwati, said kutsutud, ja suur hulk rahwast tungis laewa peale. Rippo peal, mis masti otšas tule käes uhkest lipputas, olli nimmi suurte tähtega luggeda: „Pühhapäwa-teotaja.“ Ta liikati kaldast emale. Mõnningad, kellele lange hirm peale tulli kui nad sedda nimme näggid kargasid laewa pealt weel õigel ajal kaldale; mitto teistest olleksid sedda samma teinud agga nad olliid jubba kaldast kaugele ärra. Tük aega purjutas laewoke kännast pitki merrepegelt. Ärrad said uut julgust, mängimehhed hakkasid puhhuma, rõõm läks lahti. Ommeti pari tunni pärast läks luggu teiseks; häkkiline torm tõis ja kange tule oog tabbas laewa wasto. Rahwa risti- ning põigiti-jooksmine ja teine teisele läbbisurumine wõttis laewaparra peal wõimust, ja ehmatuse, mis kõikide peale tulnud, ei annud mõistusele aega, ärrapeasmise peale mõteteldagi. Mõnne filmapilgo aja sees olli laewoke jo külle peale wiisatud ja langes merre põhja. Oh mis ehmatuse kiska tõusis nüüd taewa pole üllesse. Agga pea olli jälle waike asji ja kõik mödas. Nellikümmend noort innimest olliid merre laenete wahhele mahhamaetud, ja otse nende kohhal wee peal ojus laewaplaggo omma pealkirjaga: Pühhapäwa-teotaja, nende wasto, hüdis, kes sedda kõik näggid: „Jummal on ommeti kofto-moistja ma peal.“ Laul 58, 12.

Nefruudi wiimne jummalaga jätminne.

I.

Pea tulles aeg ja on jo kä,
Et ärra lahkmisse pääw
Mo süddant murrah minnu sees
Ja minnu filmad kibbes wees.
Sest wiimast korda nään ma köit
Ja mahha jääb se armas pait,
Kus ma ni kaua ellasin
Ja lapselt rõõmu tunda sain.

Need kohhad, kus ma kaswasin
Ja karjas käisin, mängisin,
Kus rõmustust ja kurvastust
Tean nore põlwe ellu loust.
Kui wahhest karjas, mäda soos,
Kus wihma pilwest kaela waus,
Kui ollid lomad kaddunud
Ja minna hirmust täidetud.

Ka wahhest südda rõmu täis,
Suus olli lahke laulu wiis;
Nüüd on kõik mööda ruttanud
Ja warju kombel kaddunud.
Kõik armsad kohhad wöerad nüüd
Ja nende juurest lähhen siit.
Nisamma, jäwad mahha ka
Mo kassu sõbrad ohkama.

Kes mooga ühhes kaswasid,
Ka neil nään filmas pisjaraid
Ja loen nende filmadest,
Et lahkuminne raske wist.
Mo kassu wennad, nefrutid,
Ehk mooga ühhes soldatid:
Ma kuulen eemalt kaugelt sealt,
Kui tõstwad kurwa kissa healt,

Et naad teeks süddant fergemaks
Ja laulu heale lahkemaks.
Oh! siiski, emalt kulajal
On südda hirmo wärrinal.

Sest kolle kuulda on se heal,
Üks kaebu helin leina keel.
Kus wöid sa raskest süddamest
Külgsaada rõmust laulukest?

Eks südda sest, mis temma sees
Jo tõssist tahtmist wälja sees;
Sest mis sul liigub süddamees,
Se awaldab end laulu sees.

Kel siiski on üks julge meel
Ja õiges ustus kindel meel,
Ja lodab selle armu peal
Kes taewas ellab illemel.

Se ennast wähe finnitab
Ja keskset hädä römustab.
Ta teab, et Issa tahtmata,
Ei ühtegi wõi sündida. —

Kel siiski südda raske fees,
Eht wahhest on jo teise käes
Ja kahte koormat kandma peab,
Sel kül se hädä raskets lööb.

Seft selle aasta arru peal,
On mitmel lõkke süddameel,
Mis ei wõi ärra kustuda,
Waid iggawest jääb põllema.

Kus filmad ommal wastust leind
Ja rind on rinnast leigets läind,
Suu suule truust töutand
Ja filma weesi pitsart pand.

Oh wõtke sõbrad mõttelda,
Kas sealt on terge lahkuda?
Kas se peaks meles surrema
Mis kord ni läinud ellama.

Eks saa seal südda lõhkema
Ja noorus illu närtsima,
Silm pealuu põhja wauma,
Pääw päwalt rammu kuitwama.

Siis murre raske wäega,
Tend surrub raske käega,
Et wimaks löbbus öiefe
Saand nuttur lille nimmele.
Noh olgo kanda mis nüüd on,
Kül iggal ühhel omma koorm;
Se olgu meile teada ka,
Kord kõik saab römuts tullesma.

Seft se ei tulle juhtudes,
Waid taewa Issa tahtmisest;
Kes küllalt teab mis ta teeb
Ja kedda hoiab, kedda lööb.

Siis sia jäjad, minnejad,
Nüüd finnitage süddamed
Ja lootke Issa armu peal,
Ta iggal aeal elab weel.

II.

Nüüd järstu rahhu päwades,
Mul ehmatuse sõnnumes,
Et pean kottu minnema
Ja Wenne maale reisima.
Ma põlle kül weel mõttelnud
Ei sõbrail ärra üttelnud,
Et kauaks nendest ärra jään
Ja jubba reisi pauna sean.

Mul lahiuminne raske on ;
Sest sia mahha jääb mo õn,
Mo sõbrus ja mo armastus
Sest jääb mul wallus mälestus.

Mo kassu wennad ja mo õed,
Neil jookswad silmast nuttu jõed,
Kui naad mind saatma tulleswad
Ja jummalaga jättawad.

End wiin ma Wennie keisrile
Ja annan ärra piisfile,
Et kaitseks sedda kallist maad
Kus ellawad mo wannemad.
Oh jääge sõbrad rahhule,
Kord andke kät weel minnule.
Mul tehke ruumi ruttada
Ja ärge keelge nuttuga,

Kui jälle kord saan tullesma,
Siis terretan teid rõmuga.
Siis jälle ühhes ellame
Ja armsad sõbrad olleme.

I. Rätsepsoon.
